

Nr 26*Utlåtande i anledning av väckt motion angående användningen av allmänna pensionsfondens medel.*

I en inom andra kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion, nr 292 av herrar *Sjönell* och *Larsson* i Umeå, har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om uppdrag till kreditinstitututredningen att snarast möjligt utarbeta förslag rörande ökade möjligheter för företagen inom handeln och servicenäringarna att erhålla långfristiga krediter av AP-medel, förmedlade via befintliga kreditinrättningar.

Beträffande motiveringen för detta yrkande hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet inhämtat yttranden från fullmäktige i riksbanken, allmänna pensionsfondens styrelser, kreditinstitututredningen, Svenska bankföreningen och Svenska sparbanksföreningen.

De tre förstnämnda remissinstanserna avstyrker motionärernas förslag. *Riksbanksfullmäktige* behandlar motionen i ett yttrande som även avser motionerna I: 491 och II: 596 angående den enskilda handelns kreditförsörjning; för ytterligare upplysning om vad fullmäktige uttalar får utskottet hänvisa till sitt utlåtande nr 25.

Allmänna pensionsfondens styrelser anför, att som en grundsats för fondens förvaltning uppställts att fondmedlen i första hand skall förvaltas i försäkringstagarnas intresse. Denna grundsats har i fondens reglemente kommit till uttryck i § 11, vari bl. a. stadgas att vid fondmedlens placering skall iakttagas att kraven på betryggande säkerhet tillgodoses. Den av motionärerna föreslagna ordningen skulle enligt styrelsernas mening betyda ett avsteg från de grundläggande principerna för fondens placeringar. Styrelserna säger sig bestämt avstyrka förslaget.

Styrelserna berör fortsättningsvis vissa andra överväganden och förslag rörande de mindre och medelstora företagens kreditmöjligheter. Liknande synpunkter anföres av *kreditinstitututredningen*, som yttrar följande:

Handelns och servicenäringarnas liksom över huvud taget de mindre och medelstora företagens möjligheter att ställa säkerheter som underlag för främst långfristiga krediter har uppmärksammats vid åtskilliga tidigare tillfällen. Vissa försök har också gjorts att bereda dessa företag tillgång till den långa marknadens resurser. Utredningen får härvid hänvisa till inrättandet av AB Industri kredit och AB Företagskredit. Genom tillkomsten av dessa kreditinstitut har företag som är för små att själva emittera lång-

fristiga obligationslån med de nämnda instituten som mellanhänder i viss mån kunnat beredas tillgång till långfristigt kapital. Utredningen vill även peka på den verksamhet som i detta avseende bedrivs av företagareföreningar samt av vissa detaljhandelns lånebeviljande och garantigivande finansieringsinstitut. Utredningen anser det inte uteslutet, att handeln och servicenäringarna genom ytterligare utbyggd samverkan via sina organisationer skulle kunna erhålla vissa gemensamma säkerheter som skulle kunna användas som underlag för krediter med längre löptid. Utredningen anser sig i detta sammanhang böra nämna att den väntade förstärkningen av förlagsintekningsinstitutet samt resultatet av den för närvarande pågående prövningen av vad som skall förstås med fast egendom också kan bidra till att förbättra ifrågasvarande företags möjligheter att ställa säkerheter som underlag för krediter.

Utredningen erinrar vidare om att redan i nu gällande banklag ges vissa möjligheter för mindre företag att erhålla bundna lån och om att förslag framlagts om betydligt ökade möjligheter inte minst för affärsbankerna att lämna sådana lån. Det kan självfallet icke uteslutas, säger utredningen, att handeln och servicenäringarna liksom mindre och medelstora företag i allmänhet även i framtiden kan komma att lida brist på säkerheter som underlag för krediter. Utredningen ifrågasätter emellertid om detta kan betraktas som en bristande funktionsduglighet hos kreditmarknaden.

I båda de här refererade yttrandena framhålls även, att det nuvarande strama kreditmarknadsläget medför att branscherna icke kan få tillgång till kredit i sådan utsträckning som ur deras synvinkel framstår som befogat.

Svenska sparbanksföreningen, som i annat sammanhang förklarar sig inte ha någonting att erinra mot en viss revision av de för allmänna pensionsfonden gällande återlånereglerna, finner det tveksamt, huruvida ett hänskjutande av de av motionärerna berörda frågorna till kreditinstitututredningen kan väntas giva så värdefulla bidrag till dessa frågors lösning, att de skulle kunna motivera den fördröjning av utredningens övriga angelägna arbetsuppgifter, som otvivelaktigt skulle bli följderna av att utredningen pålades nya uppgifter.

Svenska bankföreningen säger sig kunna vitsorda att mindre och medelstora företag, särskilt inom handeln och servicenäringarna, torde vara sämre ställda än de stora industriföretagen när det gäller anskaffning av långfristig kredit för investeringsändamål. Efter att ha erinrat om vad som gjorts för att minska svårigheterna, bl. a. genom uppbyggande av garantiinstitut inom detaljhandeln samt genom omorganisationen av AB Industri-kredit och bildandet av AB Företagskredit, yttrar bankföreningen:

Den omständigheten, att det redan finns en väg på vilken medel från allmänna pensionsfonden kan slussas över till företag, som saknar förutsättningar att själva uppträda som obligationsemittenter, bör dock naturligtvis icke hindra att man söker tillskapa ytterligare möjligheter därtill. Bankföreningen har därför ingenting att erinra mot att en utredning i sådant syfte

kommer till stånd. En nära till hands liggande utväg bör enligt bankföreningens uppfattning vara att utvidga bankernas rätt att hos fonden och på kapitalmarknaden i övrigt upptaga förlagslån och använda dem som underlag för kreditgivning till näringslivet. Bankföreningen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 oktober 1964 hemställt att kreditinstitututredningen måtte få i uppdrag att pröva frågan om en sådan utvidgning.

Utskottet. Den förevarande motionen är till sitt syfte nära besläktad med de motioner angående den enskilda handelns kreditförsörjning som utskottet behandlat i sitt utlåtande nr 25. Vad utskottet där anfört synes i allt väsentligt vara tillämpligt även på det förslag som nu föreligger. I den mån förslaget går ut på att medel ur allmänna pensionsfonden skulle ställas till företagens förfogande med mindre krav på säkerhet än som normalt tillämpas beträffande dessa medel är det, såsom fondens styrelser påpekat, ägnat att inga betänkligheter så till vida som detta skulle innebära ett avsteg från en väsentlig grundsats för fondmedlens placering. Med hänsyn till vad här anförts är utskottet icke berett att tillstyrka att kreditinstitututredningen erhåller det begärda uppdraget.

Utskottet hemställer därför,

att motionen II: 292 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 april 1965

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Hilding, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson*, Palm, Lundberg och Wikberg*;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Berglund*, Franzén i Motala, Larsson i Umeå, Ekström i Iggesund, Haglund*, Börjesson i Glömminge* och Fridolfsson i Rödeby.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Larsson* i Umeå, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Den förevarande motionen, som syftar till att en utredning skall komma till stånd rörande möjligheterna för mindre och medelstora företag inom handeln och servicenäringarna att lättare lösa sina kapitalanskaffningsproblem, pekar på utvägen att via AP-fonden åstadkomma detta. Med

upprätthållande av de krav på säkerhet som gäller för AP-fondens medel bör det enligt utskottets mening vara möjligt att — såsom Svenska bankföreningen antyder i sitt remissyttrande — lösa denna fråga under medverkan av befintliga kreditinstitut. För att verkställa en sådan utredning som här åsyftas torde kreditinstitututredningen vara ett lämpligt organ.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen med bifall till motionen II:292 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om uppdrag till kreditinstitututredningen att snarast möjligt utarbeta förslag rörande ökade möjligheter för företagen inom handeln och servicenäringarna att erhålla långfristiga krediter av AP-medel, förmedlade via befintliga kreditinrättningar.»